

عامل‌های موثر در رضامندی دانش‌آموختگان ترویج و آموزش کشاورزی شاغل در بخش کشاورزی استان‌های شمالی از آموخته‌های گرایش تحصیلی

امیر احمدپور

استادیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ساری

چکیده

هدف این تحقیق، شناخت نقش عامل‌های موثر در رضامندی دانش‌آموختگان شاغل در بخش کشاورزی است. تحقیق از نوع علی-ارتباطی است. جامعه آماری تحقیق شامل همه‌ی دانش‌آموختگان ترویج و آموزش کشاورزی شاغل در بخش کشاورزی (دولتی و غیردولتی) در استان‌های شمالی کشور (مازندران، گلستان و گیلان) بود که مرتبط با رشته ترویج فعالیت می‌کردند (N=51). با توجه به حجم محدود جامعه آماری، سرشماری صورت گرفت. ابزار تحقیق پرسشنامه‌ای بود که روایی شکلی آن بر پایه نظرسنجی از متخصصان و اعضای هیات علمی ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری تایید شد و پایایی آن از طریق تتای ترتیبی $\theta=0/89$ محاسبه شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو بخش آمار توصیفی و تحلیلی از نرم افزار SPSS_{win21} استفاده شد. تحقیق نشان داد که 56/9 درصد از دانش‌آموختگان، میزان هم‌سویی و سازگاری آموخته‌های ترویجی و آموزش کشاورزیشان با انجام وظیفه شغلی خود را در سطح خوب ارزیابی کردند. همچنین، توانمندی کسب شده‌ی دانش‌آموختگان در زمینه‌های ارتباطات، مدیریت، ارزشیابی، برنامه‌ریزی، تحقیق و تدریس در سطح متوسط قرار داشت. دانش‌آموختگان شاغل، نگرش خوب و مثبتی نسبت به رشته تحصیلی خود داشتند. میزان رضایت بیشتر دانش‌آموختگان (74/5 درصد) از آموخته‌های کسب شده در سطح متوسط و خوب ارزیابی شد. بر پایه نظر دانش‌آموختگان شاغل در سطح عملیاتی کشاورزی، اهمیت کاربرد و اولویت درس‌های اصلی نسبت به درس‌های اختیاری تاکید شده است. بین میزان هم‌سویی و سازگاری آموخته‌ها و نگرش دانش‌آموختگان نسبت به رشته ترویج و آموزش کشاورزی با میزان رضایت از آموخته‌های آنان، رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود داشت. اجرای رگرسیون ترتیبی نشان داد که دو متغیر هم‌سویی و سازگاری آموخته‌ها و نگرش 64 درصد احتمال تغییر سطح متغیر وابسته‌ی میزان رضایت دانش‌آموختگان از آموخته‌های کسب شده را تبیین کردند.

نمایه واژگان: ارزیابی کیفیت، ترویج و آموزش کشاورزی، رضامندی تحصیلی، دانش‌آموختگان شاغل.

نویسنده‌ی مسئول: امیر احمدپور

رایانامه: ahmadpour_amir@yahoo.com

دریافت: ۹۴/۱۲/۱۸ پذیرش: ۹۵/۸/۱۷

مقدمه

آموزش در همه‌ی کشورهای به صورت یک فرآیند برنامه ریزی شده‌ی ساختارمند و حساب شده و یکی از سویگان مهم وجودی یک ملت به شمار می‌آید. در سال‌های اخیر، دولت‌ها به برنامه‌های آموزش در کشاورزی بهای ویژه‌ای داده اند و در موضوع جدید آن یعنی ترویج و آموزش کشاورزی سرمایه‌گذاری‌های زیادی کرده اند. بر همین پایه، مساله و چالشی که برنامه ریزان و دست اندرکاران نظام آموزش عالی در بخش کشاورزی با آن روبرو هستند، اطمینان از این است که آیا دانشجویان پس از پایان تحصیلات دارای دانش و توانمندی‌های لازم برای اشتغال خواهند بود یا خیر و اندوخته‌ها و اطلاعات دریافت شده از محیط دانشگاه، مورد نیاز و هم‌آهنگ و سازگار با بازار کار هست یا خیر؟

پاسخ به این پرسش را باید در کیفیت حاکم بر دانشگاه‌ها و نظام ارزشیابی جستجو کرد. برای اصلاح پیوسته و دوره‌ای نظام دانشگاهی، ارزیابی کیفیت آموزش و پژوهش ضروری است. یکی از ضعف‌های اصلی نظام آموزش کشاورزی در زمینه‌ی برنامه ریزی آموزشی می‌باشد. صالحی و برادران (۱۳۸۵)، در این زمینه آورده اند که برنامه‌ها از دیدگاه کمی و کیفی کاهش پیدا کرده اند؛ توانایی‌هایی که باید در دانش‌جویان ایجاد شود با توجه به نیاز روز جامعه تعریف نمی‌شوند؛ سهم ساعت‌های آموزش علمی و عملی در این دوره‌ها تناسب خوبی ندارد؛ سرفصل‌های تعیین شده برای درس‌های ارائه شده مکمل مقطع پیش از آن نیستند و دانش بومی در محتوای درس‌های ارائه شده به‌طور عموم جایی ندارد. در این راستا، ملک محمدی (۱۳۸۸)، بیان می‌دارد که کارشناسان ما پس از تحصیل به خاطر کم‌تجربگی و نظری بودن مطالب درسی تدریس شده در دانشگاه بیشتر یا بیکارند یا هنگام ورود به عرصه کار و در عمل به جای کمک به رشد و توسعه کشاورزی و ترویج کشاورزی بین کشاورزان به پشت میز نشینانی نظریه پرداز و آمارساز مبدل می‌شوند که حتی کشاورزان نیز بر ناکارآمدی بسیاری از آنان در عرصه‌ی عمل به علوم آموخته‌شان، شاهدند.

از این رو، سهمین شدن آموزش عالی کشاورزی در توسعه بخش کشاورزی نیازمند هم‌گامی توسعه‌ی بخش کشاورزی

(بعد تقاضا: جذب دانش آموختگان)، و توسعه آموزش عالی کشاورزی (بعد عرضه: تربیت دانش آموخته در قامت متخصص کشاورزی)، است. در این بین، توسعه‌ی آموزش عالی کشاورزی نه تنها بر پایه شاخص‌های کمی، مانند شمار ثبت نام کنندگان و دانش آموختگان، بلکه بر پایه شاخص‌های کیفی، از جمله پرورش نیروی انسانی متناسب با نیازهای بازار کار و برخوردار از قابلیت‌ها و توانایی‌های علمی، عملی، تجربی و فیزیولوژیکی لازم برای کار در بخش کشاورزی است (زمانی پور، ۱۳۸۶). دیل (۲۰۰۳)، ارزیابی کیفیت آموزشی را مبحث اصلی و ضروری آموزش عالی بیان کرده است.

بنابراین، برنامه درسی جوهر هر فعالیت آموزشی و از عنصرهای مهم ارتقای کیفیت آموزش عالی و تناسب دانش و مهارت دانش آموختگان با توجه به آخرین دستاوردهای علمی و فناوری و نیاز بازار کار است. بازنگری پیوسته و دوره‌ای آن و به‌روز کردن آنان باعث ایفای رسالت‌های اصلی آموزش عالی در ارتباط با آرمان‌ها و نظام ارزشی جامعه، تولید و غنا بخشی به دانش و فرهنگ، تربیت نیروی متخصص مورد نیاز، سرعت دادن و آسانگری فرآیند توسعه اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی، برقراری ارتباط متقابل بین دانشگاه‌ها و موسسه‌های آموزش عالی با دیگر بخش‌های علمی، صنعتی، اقتصادی و خدماتی می‌شود. نظام آموزشی بایست برنامه‌های درسی خود را به شکل قابل انعطاف طراحی، سازماندهی، اجرا، و ارزشیابی کند. زیرا، برنامه‌ها و محتواهای از پیش تعیین شده در نظام بازار کار متحول و در حال تغییر کنونی پذیرفتنی نیست (مرتز، ۲۰۰۴).

شریف زاده (۱۳۹۰)، در تحقیقی با عنوان شناسایی مولفه‌ها و نشانگرهای ارزیابی کیفیت در آموزش عالی کشاورزی مولفه‌های محتوا، روش‌های آموزشی و برنامه درسی رشته تحصیلی، کیفیت فعالیت و روش تدریس هیات علمی، عملکرد و فعالیت دانش‌جویان، مدیریت، قوانین و مقررات و کارکنان و امکانات، زیرساخت‌ها و امور پشتیبانی را برای ارزیابی کیفی شاکله‌ی آموزش عالی کشاورزی نام برده است.

نوراله نوری وندی و برادران (۱۳۸۷)، در مطالعه‌ی نشانگرهای مطلوب ارکان ارزیابی درونی نظام آموزش عالی

سوانسون و همکاران (۲۰۰۷)، در تحقیقی تقویت ارتباط بین دانشگاه‌ها و شرکت‌های خصوصی و کشتزارهای تجاری را در آمادگی دانش‌جویان برای ورود به کسب و کارهای کشاورزی موثر می‌دانند و انجام تغییرها و اصلاح‌ها در سه زمینه‌ی ساختاری، سازمانی و مدیریتی را برای ارتباط نظام آموزش عالی کشاورزی با بخش‌های خصوصی ضروری می‌شمارند.

از نظر کاتاجاووری و همکاران (۲۰۰۶)، دوره‌های آموزش عملی نقش موثری در بهبود وضعیت شغلی دانش‌آموختگان دارند. این دوره‌ها نه تنها میزان یادگیری دانش‌جویان را افزایش می‌دهند، بلکه باعث تقویت ارتباط بین دانشگاه‌ها و مرکز‌های کاری می‌شوند. این نتیجه نیز در تحقیق لین (۲۰۰۶)، مورد تایید قرار گرفته است.

دلانی (۲۰۰۴)، بر این باور است که آموزش عالی نقش زیادی در توانایی دانشجویان و در نهایت دانش‌آموختگان در انجام کارگروهی، کسب دانش و مهارت‌های جدید و استفاده از فناوری‌های جدید داشته است. بنابر نتیجه تحقیق وی، حدود ۴۰ درصد از دانش‌آموختگان، تجربه‌های آموزشی دوران تحصیل را تا حد زیادی برای انجام شغل‌های بعدی مورد توجه قرار داده‌اند. نتایج تحقیق نشان داد که بین میزان رضایت دانش‌آموختگان از امکانات و تسهیلات و کسب توانایی‌های رابطه وجود دارد.

پزشکی راد و همکاران (۱۳۸۶)، در تحقیقی با عنوان ارزیابی کیفیت رشته ترویج و آموزش کشاورزی از دیدگاه دانش‌آموختگان دانشگاه تربیت مدرس نشان دادند که کارایی شغلی دانش‌آموختگان شاغل ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس در سطح متوسط تا زیاد قرار دارد. هم‌چنین، دانش‌آموختگان، میزان کارایی پایان نامه، روش تحقیق و سمینار را در بازار کار در اولویت‌های اول بیان کرده‌اند. از سوی دیگر، پاسخ‌گویان آشنایی با شبکه‌های اطلاعاتی، مثل اینترنت را به عنوان مهم‌ترین هدف دوره در زمینه پرورش نیروی انسانی بیان کردند.

بنا به ضرورت ارزیابی پیوسته و دوره‌ای کیفیت و کارایی رشته‌ها و برنامه‌های آموزشی، از آنجا که تاکنون تحقیقی در راستای سازگاری سویگان گونه‌گون

از دیدگاه دانش‌جویان به این نتایج دست یافتند که از زمینه‌ی رکن ساختار و مدیریت گروه آموزشی، مهم‌ترین نشانگرها توسعه فناوری‌های اطلاعاتی و تناسب ظرفیت گروه با شمار دانش‌جویان، در زمینه‌ی رکن دانش‌جویان و دانش‌آموختگان، مهم‌ترین نشانگرهای میزان علاقه دانش‌جویان به رشته تحصیلی خود و میزان علاقه به ادامه تحصیل در رشته خود، در زمینه رکن فرآیند تدریس و یادگیری، بررسی تناسب آموخته‌ها با نیازهای بازار کار و بهره‌گیری از وسایل کمک آموزشی در تدریس، در زمینه‌ی رکن تسهیلات و امکانات گروه آموزشی، مهم‌ترین نشانگرها نسبت آموزش عملی نیازمند تجهیزات به آموزش نظری و مساحت کلاس‌ها نسبت به شمار دانش‌جویان می‌باشد.

ملاحمدی (۱۳۷۹)، در ارزیابی کیفیت برنامه درسی رشته برنامه‌ریزی آموزشی به این نتیجه رسید که برنامه درسی با نیازها و علاقه فراگیران هم‌آهنگی مناسب ندارد و محتوای برنامه برای مجهز کردن فراگیران با دانش روز دارای پویایی لازم نیست. هم‌آهنگی لازم برنامه درسی و بازار کار وجود ندارد و واحد‌های عملی و کارورزی برای دانش‌جویان ناکافی است.

اکبری و همکاران (۱۳۸۸)، هفت عامل را به عنوان مهم‌ترین عامل‌های موثر بر بهبود وضعیت شغلی دانش‌آموختگان رشته کشاورزی شناسایی کرده‌اند. این عامل‌های عبارتند از: ارتباط بین آموزش و کار، افزایش فرصت‌های شغلی، ارتقای توانایی‌های عملی استادان، سازگاری برنامه‌های درسی در برای اشتغال، و اصلاح نظام آموزش عالی از دانش‌مداری به مهارت‌مداری و صلاحیت‌مداری. عامل‌هایی مانند تلفیق نیازهای بازار کار در برنامه‌های درسی، ایجاد رابطه‌ی عملی و رسمی بین دانشگاه و کارفرمایان، ایجاد مرکز و دفتر و کمیته مشترک، تقویت فعالیت‌های تحقیقاتی دانش‌جویان، گسترش و بهبود دوره‌های کارآموزی و کارورزی، همکاری بین بخش دولتی و خصوصی، و دعوت از افراد صاحب‌نظر در مرکز کاری به عنوان سخنران مهمان در دانشگاه‌ها.

لی و همکاران (۲۰۱۱)، به بررسی عامل‌های تأثیرگذار بر فرصت‌های شغلی دانش‌جویان پرداختند و دریافتند که میزان موفقیت شغلی دانش‌آموختگان زن به مراتب بالاتر از دانش‌آموختگان مرد بوده است.

(توانایی در زمینه ارتباطات، توانایی در زمینه مدیریت، توانایی در زمینه برنامه ریزی آموزشی، توانایی در زمینه تحقیق، توانایی در زمینه ارزشیابی و توانایی در زمینه تدریس) پرداخته است.

میزان کارایی درس‌های اصلی و اختیاری در حیطه‌ی شغلی، در بخش چهارم، بررسی شد. در بخش پنجم، میزان رضایت از آموخته‌ها بررسی شد و بررسی نگرش مخاطبان نسبت به رشته ترویج و آموزش کشاورزی در بخش ششم لحاظ شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS_{Win21} استفاده شد. به منظور دسترسی به هدف‌های تحقیق از آمار توصیفی از جمله میانگین، میان، مد و آمار تحلیلی شامل ضریب همبستگی اسپیرمن و از رگرسیون ترتیبی به منظور محاسبه احتمال تغییر سطوح متغیر وابسته بهره گرفته شد.

به منظور توصیف کیفی نتایج تحقیق از روش فاصله انحراف معیار از میانگین ۱ استفاده شد. در این روش نحوه تبدیل امتیازهای کسب شده به چهار سطوح به شرح زیر برآورد شد:

A = Mean - SD: ضعیف

B = Mean - SD < B < Mean: متوسط

C = Mean < C < Mean + SD: خوب

D = Mean + SD < D: عالی

یافته‌ها

برابر جدول ۱، میانگین سن پاسخ‌گویان ۴۳ سال بود. بیشتر پاسخ‌گویان (۷۶/۵ درصد) مرد بودند.

رشته ترویج و آموزش کشاورزی در محیط واقعی صورت نگرفته است، این تحقیق با هدف تحلیل کیفی رشته در سازگاری با شرایط واقعی محیط کاری و عامل‌های موثر در رضامندی از آموخته‌های کسب شده، از دیدگاه دانش‌آموختگان شاغل در بخش کشاورزی انجام گرفته است که در حیطه تخصصی و مرتبط با رشته تحصیلی خود فعالیت می‌کنند. بی‌شک این افراد درک بهتر و جامع‌تری از احتیاج‌ها و انتظاراتی شرایط کاری از محتوای رشته دارند و برآورد و بررسی دیدگاه آنان می‌تواند کمک شایانی برای رفع کاستی‌ها و محدودیت‌ها کرده و به تقویت محتوای این رشته پردازد.

روش‌شناسی

این تحقیق از نوع علی-ارتباطی است. جامعه آماری تحقیق شامل ۵۱ تن دانش‌آموختگان رشته ترویج و آموزش کشاورزی است که در نهاد‌های دولتی و خصوصی در سه استان مازندران، گلستان و گیلان مرتبط با رشته خود فعالیت می‌کنند. با توجه به حجم محدود جامعه آماری سرشماری صورت گرفت. ابزار تحقیق پرسشنامه بود که روایی شکلی آن با متخصصان ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری و پایایی آن با محاسبه‌ی تتای ترتیبی $\theta = 0/89$ محاسبه و تایید شد. پرسشنامه‌ی مورد استفاده در تحقیق شامل ۶ بخش بود. بخش اول، به بررسی ویژگی‌های فردی پاسخ‌گویان پرداخت، بخش دوم میزان سازگاری آموخته‌ها با انجام وظایف شغلی، بخش سوم، میزان توانمندی کسب شده توسط دانش‌آموختگان

جدول ۱- بررسی ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای پاسخ‌گویان

متغیر	فراوانی	درصد	میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه
سن	۵۱	-	۴۳/۳۵	۱/۱۹	۲۹	۵۵
پیشینه کار	۵۱	-	۱۶	۱/۲۱	۳	۲۸
جنس	مرد=۳۹	۷۶/۵	-	-	-	-
	زن=۲۳	۲۲/۵	-	-	-	-
نوع اشتغال	رسمی=۴۱	۸۰/۴	-	-	-	-
	قراردادی=۱۰	۱۹/۶	-	-	-	-
سطح اشتغال	ستادی=۲۷	۵۲/۹	-	-	-	-
	عملیاتی=۲۴	۴۷/۱	-	-	-	-

آموخته هایی هستند که بیشترین کاربرد را در حیطه شغلی پاسخ گویان دارند. از سوی دیگر آموخته های پاسخ گویان سازگاری کمی با نیازهای سازمانی و علاقه و خواست آنان داشت.

برابر با جدول ۲، به منظور بررسی سازگاری آموخته ها با انجام وظایف شغلی پاسخ گویان، گویه های کاربرد بینش های کسب شده در انجام وظایف شغلی، میزان سازگاری آموخته ها با دانش روز، کاربرد دانش های آموخته شده در انجام وظایف شغلی به ترتیب به عنوان مهم ترین

جدول ۲- رتبه بندی میزان هم سویی و سازگاری آموخته ها با انجام وظایف شغلی

رتبه	ضریب تغییرات (درصد)	انحراف معیار	میانگین رتبه ای	گویه
۱	۱۸/۹	۰/۷۰۱	۳/۷۰	کاربرد بینش های کسب شده در انجام وظایف شغلی
۲	۲۰/۱	۰/۷۰۳	۳/۴۹	میزان سازگاری آموخته ها با دانش روز
۳	۲۱/۳۵	۰/۷۸۷	۳/۶۸	کاربرد دانش های آموخته شده در انجام وظایف شغلی
۴	۲۱/۳۶	۰/۸۲۵	۳/۸۶	ارتباط رشته تحصیلی با شغل
۵	۲۲/۵	۰/۷۸۳	۳/۴۷	کاربرد مهارت های آموخته شده در انجام وظایف شغلی
۶	۲۲/۹	۰/۷۷۰	۳/۳۵	میزان هم سویی و سازگاری آموخته ها با علاقه و خواست افراد
۷	۲۳/۷	۰/۷۹۵	۳/۳۵	میزان هم سویی و سازگاری آموخته ها با نیازهای سازمانی

* مقیاس ۱: خیلی کم تا ۵ خیلی زیاد.

رتبه بندی توانمندی های کسب شده توسط پاسخ گویان در سویگان گونه گون برابر با (جدول ۴) نشان می دهد که ارتباط با افراد کلیدی در جامعه های روستایی (سویه ارتباطات)، مساله یابی، تهیه و تدوین برنامه های ترویجی و ارائه نوآوری های ترویجی در فرآیند پذیرش مخاطبان روستایی (سویه مدیریتی)، اجرای برنامه های آموزش کشاورزی (برنامه ریزی آموزشی)، تهیه و تدوین مقاله های علمی- فنی و تهیه و تدوین نشریه و برشور (سویه تحقیقی)، استفاده از یافته ها و نتیجه های ارزشیابی برنامه ها (سویه ارزشیابی)، تدریس در دوره های ضمن خدمت کارکنان کشاورزی (سویه تدریس)، به عنوان مهم ترین توانایی های کسب شده دانش آموختگان در سویگان گونه گون می باشد.

بررسی کیفی میزان سازگاری یافته ها با انجام وظایف شغلی (جدول ۳)، نشان می دهد که بیش از نیمی از پاسخ گویان سطح هم سویی و سازگاری آموخته ها با انجام وظایف شغلی را در سطح خوب و عالی ارزیابی کردند.

جدول ۳- میزان هم راستایی آموخته ها با انجام وظایف شغلی

حد	شمار	درصد فراوانی	درصد معتبر	درصد انباشته
ضعیف	۶	۱۱/۸	۱۱/۸	۱۱/۸
متوسط	۱۳	۲۵/۵	۲۵/۵	۳۷/۳
خوب	۲۹	۵۶/۹	۵۶/۹	۹۴/۱
عالی	۳	۵/۹	۵/۹	۱۰۰
جمع	۵۱	۱۰۰	۱۰۰	-

جدول ۴- رتبه بندی گویه های مرتبط با سویگان توانایی کسب شده

رتبه	ضریب تغییرات (درصد)	انحراف معیار	میانگین رتبه ای	گویه	سویه
۱	۲۳/۱۲	۰/۶۷	۲/۹۰	ارتباط با افراد کلیدی در جامعه های روستایی	ارتباطات
۲	۲۵/۲۲	۰/۸۲	۳/۲۵	ارتباط با مسئولین مرتبط با حوزه کشاورزی	ارتباطات
۳	۲۵/۶۷	۰/۷۹	۳/۰۶	ارتباط با مخاطبان (روستائیان و کشاورزان)	ارتباطات
۱	۲۶/۸۹	۰/۸۱	۳/۰۱	مساله یابی (تشخیص نیازها و مسائل مخاطبان)	مدیریت
۲	۲۹/۴۴	۰/۸۵	۲/۹۰	تهیه و تدوین برنامه های ترویجی (تعیین هدف و ارائه راه حل)	مدیریت

ادامه جدول ۴

رتبه	ضریب تغییرات (درصد)	انحراف معیار	میانگین رتبه ای	گویه	سویه
۳	۳۱/۶۱	-/۸۵	۲/۷۰	ارایه نوآوری های ترویجی در فرآیند پذیرش مخاطبان روستایی	
۴	۳۳/۱۶	-/۹۲	۲/۷۸	سازماندهی نیروها و منابع برای اجرای برنامه های ترویجی	
۵	۳۳/۲۶	-/۸۵	۲/۵۶	توانایی تجزیه و تحلیل مسائل ترویج و آموزش کشاورزی کشور	
۶	۳۳/۲۷	-/۹۴	۲/۸۴	استفاده بهینه از منابع انسانی، اقتصادی و فیزیکی سازمان	
۷	۳۳/۶۹	-/۹۱	۲/۷۲	ایفای وظایف مدیریتی (برنامه ریزی و رهبری)	برنامه ریزی
۱	۲۷/۸۲	-/۸۲	۲/۹۶	اجرای برنامه های آموزش کشاورزی	آموزشی
۲	۳۲/۰۱	-/۸۶	۲/۶۸	بررسی نیازهای آموزشی مخاطبان	
۳	۳۳/۶۴	-/۸۹	۲/۶۴	طرح و تهیه برنامه های آموزش کشاورزی	
۱	۳۰/۷۸	-/۸۴	۲/۷۴	تهیه و تدوین مقاله های علمی-فنی	تحقیق
۲	۳۱/۶۶	-/۹۳	۲/۹۶	تهیه و تدوین نشریه و ...	
۳	۳۲/۲۰	-/۹۳	۲/۹۲	دستیابی و بهکارگیری اطلاعات علمی	
۴	۳۴/۱۷	-/۸۳	۲/۴۳	ایجاد ارتباط با مراکز علمی- پژوهشی و دانشگاه	
۱	۲۷/۸۲	-/۸۲	۲/۹۶	استفاده از یافته ها و نتایج ارزشیابی برنامه ها	ارزشیابی
۲	۳۲/۰۱	-/۸۶	۲/۶۸	اجرای طرح های ارزشیابی	
۳	۳۳/۶۴	-/۸۹	۲/۶۴	تهیه طرح ارزشیابی برنامه های ترویجی و آموزشی	
۱	۴۱/۱۱	-/۵۶	۱/۳۷	تدریس در دوره های ضمن خدمت کارکنان کشاورزی	تدریس
۲	۴۷/۳۹	-/۵۹	۱/۲۵	تدریس در دوره کارشناسی کشاورزی	
۳	۴۸/۴۴	۱/۵۱	-/۷۳	اجرای برنامه آموزشی دوره کارشناسی کشاورزی	

* مقیاس: ۱=خیلی کم تا ۵=خیلی زیاد.

۳۷/۳ درصد در سطح متوسط، در زمینه ارزشیابی ۳۷/۳ درصد در سطح متوسط، و در زمینه تدریس ۶۸/۶ درصد پاسخگویان در سطح متوسط ارزیابی شد. همچنین ارزیابی کلی سطوح توانمندی کسب شده پاسخگویان نشان می دهد که ۴۵/۱ درصد از آنان توانمندی های کسب شده را در سطح متوسط بیان داشتند.

بررسی کیفی سطوح توانایی های کسب شده در ابعاد مختلف (جدول ۵)، نشان می دهد که توانایی کسب شده در زمینه ارتباطات ۴۱/۱ درصد از پاسخگویان در سطح متوسط بوده، توانایی کسب شده در زمینه های مدیریت ۳۹/۲ درصد در سطح متوسط، در زمینه برنامه ریزی آموزشی ۲۷/۵ درصد در سطح ضعیف، در زمینه تحقیق

جدول ۵- کیفیت سطح توانایی های کسب شده

جمع	عالی	خوب	متوسط	ضعیف	شمار/درصد	زمینه توانایی
۵۱	۶	۱۶	۲۱	۸	شمار	ارتباطات
۱۰۰	۱۱/۸	۳۱/۴	۴۱/۲	۱۵/۷	درصد	
۵۱	۹	۱۳	۲۰	۱۹	شمار	مدیریت
۱۰۰	۱۷/۶	۲۵/۵	۳۹/۲	۱۷/۶	درصد	
۵۱	۱۰	۱۵	۱۲	۱۴	شمار	برنامه ریزی آموزشی
۱۰۰	۱۹/۶	۲۹/۴	۲۳/۵	۲۷/۵	درصد	
۵۱	۸	۱۵	۱۹	۹	شمار	تحقیق
۱۰۰	۱۵/۷	۲۹/۴	۳۷/۳	۱۷/۶	درصد	
۵۱	۹	۱۸	۱۹	۵	شمار	ارزشیابی
۱۰۰	۱۷/۶	۳۵/۳	۳۷/۳	۹/۸	درصد	
۵۱	۱۰	۶	۳۵	۰	شمار	تدریس
۱۰۰	۱۹/۶	۱۱/۸	۶۸/۶	۰	درصد	
۵۱	۱۰	۱۳	۲۳	۵	شمار	ارزیابی کلی توانمندی کسب شده
۱۰۰	۱۹/۶	۲۵/۵	۴۵/۱	۹/۸	درصد	

جدول ۶، گویه های مرتبط با نگرش پاسخگویان نسبت به رشته ترویج و آموزش کشاورزی را نشان می دهد.

جدول ۶- رتبه بندی، گویه های نگرش دانش جویان نسبت به رشته ترویج و آموزش کشاورزی

رتبه	میانگین رتبه ای	انحراف معیار	ضریب تغییرات (درصد)	رتبه	گویه
۱	۴/۴۷	۰/۵۰	۱۱/۲۸	۱	بدون تحصیل در رشته ترویج می توان در شغل خود موفق بود.
۲	۴/۴۳	۰/۵۰	۱۱/۲۹	۲	محتوایی رشته ترویج کارایی و اثر بخشی لازم را در دنیای واقعی کار ندارد.
۳	۴/۳۳	۰/۵۸	۱۳/۵۹	۳	آموزش و ترویج کشاورزی رکن پیشرفت جامعه های روستایی است.
۴	۳/۴۰	۰/۶۰	۱۳/۷۲	۴	آموختن مهارت ارتباط با روستائیان امری ضروری است.
۵	۴/۴۵	۰/۶۴	۱۴/۴۳	۵	رشته ترویج و آموزش کشاورزی به عنوان یک رشته کاربردی در توسعه یافته های دیگر علوم تخصصی کشاورزی است.
۶	۳/۹۸	۰/۵۸	۱۴/۶۴	۶	محتوای درس های باید متناسب با کار مورد بازنگری قرار گیرد.
۷	۴/۱۵	۰/۶۱	۱۴/۷۳	۷	رشته ترویج و آموزش کشاورزی به کسب مهارت مدیریت جامعه های روستایی کمک می کند.
۸	۴/۲۵	۰/۶۲	۱۴/۷۵	۸	بدون توجه به موضوع آموزشی روستائیان توسعه محقق نمی شود.
۹	۴/۱۸	۰/۶۲	۱۴/۹۲	۹	رشته ترویج و آموزش کشاورزی برای شناخت نیازها و مسائل روستایی کارایی دارد.
۱۰	۴/۰۴	۰/۶۳	۱۵/۶۳	۱۰	دانش و مهارت های آموخته شده در رشته ترویج و آموزش کشاورزی کاربردی و موثر است.
۱۱	۴/۱۰	۰/۷۰	۱۷/۰۸	۱۱	آموخته ها به بهبود توانمندی های مورد نیاز اجتماعی کمک بسیاری نموده است.
۱۲	۳/۹۷	۰/۷۲	۱۸/۱۸	۱۲	باور به ناکافی بودن مهارت ها و دانش کسب شده رشته ترویج
۱۳	۴/۳۰	۰/۷۸	۱۸/۲۱	۱۳	بدون شناخت جامعه های روستایی پیشرفت آن ممکن نیست.

* مقیاس: ۱= خیلی کم تا ۵= خیلی زیاد.

جدول ۷- بررسی کیفی سطوح نگرش نسبت به رشته ترویج و آموزش کشاورزی

رویه	فراوانی	درصد	درصد انباشته
ضعیف	۸	۱۵/۷	۱۵/۷
متوسط	۱۹	۳۷/۳	۵۲/۹
خوب	۱۷	۳۳/۳	۸۶/۳
عالی	۷	۱۳/۷	۱۰۰
جمع	۵۱	۱۰۰	-

بررسی کیفی رویه های نگرش نسبت به رشته ترویج و آموزش کشاورزی (جدول ۷)، نشان می دهد که ۳۷/۳ درصد از پاسخگویان دارای نگرش متوسط و ۳۳/۳ درصد دارای نگرش خوبی نسبت به رشته ترویج و آموزش کشاورزی هستند.

برابر با جدول ۸، در زمینه میزان رضایت مخاطبان از آموخته های کسب شده، نتایج نشان می دهد که گویه های میزان رضایت از حوزه دانش کسب شده و میزان رضایت از حوزه بینش کسب شده در بالاترین اولویت قرار گرفتند. و دیگر گویه ها در اولویت های بعدی قرار دارند.

جدول ۸- رتبه بندی رضایت مخاطبان از آموخته های کسب شده

رتبه	میانگین رتبه ای	انحراف معیار	ضریب تغییرات (درصد)	رتبه	گویه
۱	۳/۷۴	۰/۷۴	۱۹/۸۷	۱	میزان رضایت از حوزه دانش کسب شده
۲	۳/۷۴	۰/۷۷	۲۰/۵۷	۲	میزان رضایت از حوزه بینش کسب شده
۳	۳/۶۱	۰/۷۵	۲۰/۸۰	۳	میزان رضایت از حوزه توانایی کسب شده
۴	۳/۵۲	۰/۷۸	۲۲/۲۰	۴	میزان رضایت کلی از استفاده و کاربرد آموخته ها در اجتماع
۵	۳/۶۱	۰/۸۰	۲۲/۲۳	۵	میزان رضایت از حوزه مهارت های کسب شده

* مقیاس: ۱= خیلی کم تا ۵= خیلی زیاد.

و آموزش کشاورزی، درس‌های اصول ترویج کشاورزی، ارتباطات، توسعه و کشاورزی پایدار و جامعه‌شناسی روستایی و عشایری به عنوان مهم‌ترین درس‌های اختیاری رشته ترویج و آموزش کشاورزی هستند که در حیطه‌ی شغلی آنان بیشتر از دیگر درس‌ها کاربرد داشته‌اند.

جدول ۱۰، نتایج رتبه‌بندی درس‌های رشته ترویج و آموزش کشاورزی (اصلی و اختیاری) بر پایه کاربرد آن‌ها در سطح ستادی و عملیاتی، گویای آن است که درس‌های آموزش پیوسته، اصول ترویج کشاورزی، ترویج کشاورزی و روش تحقیق به عنوان مهم‌ترین درس‌هایی هستند که در کار پاسخ‌گویان شاغل در سطح عملیاتی موثرند. از سوی دیگری درس‌های ترویج کشاورزی، روش تحقیق، مدیریت در ترویج و آموزش کشاورزی به عنوان مهم‌ترین درس‌هایی هستند که در کار پاسخ‌گویان شاغل در سطح ستادی موثرند.

بررسی کیفی رویه‌های رضایت پاسخ‌گویان از آموخته‌های کسب شده (جدول ۹)، گویای آن است که رضایت ۳۹/۲ درصد از پاسخ‌گویان در سطح متوسط می‌باشد.

جدول ۹- سطح رضایت مخاطبان از آموخته‌های کسب شده

سطح	فراوانی	درصد	درصد انباشته
ضعیف	۸	۱۵/۷	۱۵/۷
متوسط	۲۰	۳۹/۲	۵۴/۹
خوب	۱۸	۳۵/۳	۹۰/۲
عالی	۵	۹/۸	۱۰۰
جمع	۵۱	۱۰۰	-

درس‌های آموزش پیوسته، روش تحقیق، ترویج و آموزش کشاورزی به عنوان مهم‌ترین درس‌های اصلی رشته ترویج

جدول ۱۰- رتبه‌بندی درس‌های (اصلی و اختیاری) مبتنی بر نظر دانش‌آموختگان شاغل در سطح ستادی و عملیاتی بر پایه کاربردشان

رتبه	ضریب تغییرات (درصد)	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	درس	میانگین رتبه‌ای	انحراف معیار	ضریب تغییرات (درصد)	رتبه
۸	۱۵/۰۶	۰/۶۳	۴/۲۰	آموزش پیوسته	۴/۲۰	۰/۶۳	۱۱/۹۲	۱
۹	۱۵/۰۶	۰/۶۳	۴/۲۰	اصول ترویج کشاورزی	۴/۲۰	۰/۶۳	۱۲/۲۹	۲
۱	۱۰/۰۱	۰/۴۲	۴/۲۰	ترویج کشاورزی	۴/۲۰	۰/۴۲	۱۲/۳۰	۳
۲	۱۱/۲۲	۰/۴۸	۴/۳۰	روش تحقیق	۴/۳۰	۰/۴۸	۱۳/۳۶	۴
۴	۱۳/۸۵	۰/۵۷	۴/۱۰	آموزش کشاورزی	۴/۱۰	۰/۵۷	۱۵/۲۸	۵
۵	۱۳/۸۵	۰/۵۷	۴/۱۰	برنامه‌ریزی آموزشی	۴/۱۰	۰/۵۷	۱۵/۴۸	۶
۱۰	۱۵/۷۰	۰/۶۷	۴/۳۰	پایان‌نامه	۴/۳۰	۰/۶۷	۱۵/۷۴	۷
۳	۱۳/۰۶	۰/۴۸	۳/۷۰	مدیریت در ترویج و آموزش کشاورزی	۳/۷۰	۰/۴۸	۱۵/۷۹	۸
۱۲	۱۸	۰/۷۴	۴/۱۰	ارتباطات	۴/۱۰	۰/۷۴	۱۶/۸۵	۹
۶	۱۴/۵۶	۰/۵۷	۳/۹۰	آمار اجتماعی	۳/۹۰	۰/۵۷	۱۷/۷۰	۱۰
۱۱	۱۶/۶۴	۰/۶۳	۳/۸۰	توسعه و کشاورزی پایدار	۳/۸۰	۰/۶۳	۱۸/۲۸	۱۱
۱۳	۱۸/۹۲	۰/۷۴	۳/۹۰	جامعه‌شناسی روستایی و عشایری	۳/۹۰	۰/۷۴	۱۹/۰۹	۱۲
۱۴	۲۰/۴۱	۰/۸۲	۴	کاربرد نرم‌افزارهای رایانه‌ای مرتبط با علوم	۴	۰/۸۲	۱۹/۱۸	۱۳
۱۷	۲۵/۶۴	۰/۹۵	۳/۷۰	طراحی و تدوین برنامه‌های ترویجی	۳/۷۰	۰/۹۵	۱۹/۲۳	۱۴
۱۵	۲۰/۵۶	۰/۷۰	۳/۴۰	سمینار	۳/۴۰	۰/۷۰	۲۲/۰۶	۱۵
۱۶	۳۲/۴۲	۰/۸۴	۳/۶۰	مفاهیم و متون خارجی تخصصی	۳/۶۰	۰/۸۴	۲۳/۱۰	۱۶
۷	۱۵/۰۶	۰/۵۳	۳/۵۰	مقاله‌نویسی	۳/۵۰	۰/۵۳	۲۴/۳۳	۱۷
۱۸	۴۷/۲۵	۱/۳۷	۲/۹۰	زبان تخصصی	۲/۹۰	۱/۳۷	۲۸/۰۱	۱۸

* مقیاس: ۱=خیلی کم تا ۵=خیلی زیاد.

استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن میزان هم‌سویی و سازگاری آموخته‌ها با انجام وظایف شغلی و نگرش دانش آموختگان نسبت به رشته ترویج با متغیر رضایت دانش آموختگان رابطه مثبت و معنی‌داری دارد.

مهم‌ترین درس‌هایی که پاسخ‌گویان پیشنهاد داده‌اند به ترتیب نرم افزارهای کاربردی، رهیافت‌های نوین مشارکتی و واحدهای تخصصی کاربردی (مانند باغبانی، زراعت و گیاهپزشکی) می‌باشند. جدول ۱۱، نشان می‌دهد که با

جدول ۱۱- همبستگی متغیرهای تحقیق با رضامندی دانش آموختگان

متغیر	r	P
میزان هم‌سویی و سازگاری آموخته‌ها با انجام وظایف شغلی	۰/۲۸۹	۰/۰۰۰
میزان توانمندی کسب شده	۰/۱۳۱	۰/۴۱۹
نگرش دانش آموختگان نسبت به رشته ترویج	۰/۵۰۸	۰/۰۰۷
سن	۰/۰۶۶	۰/۶۴۵
سابقه کار	۰/۰۳۰	۰/۸۳۲

* مقیاس: ۱=خیلی کم تا ۵=خیلی زیاد.

ای گزارش شده است. بنابراین، ۶۴ درصد از احتمال تغییر متغیر وابسته از طریق دو متغیر پیشگو قابل تبیین است.

جدول ۱۲- بررسی مناسب بودن مدل رگرسیون انتخابی

مدل	درست‌نمایی تابع احتمالی	χ^2	P
صرفاً مجزا	۳۳۳/۸۲	-	-
نهایی	۱۸۶/۴۱	۱۴۷/۴۱	۰/۰۰۰

R2 Cox and Snell= 53/0

R2 Nagelkerke= 64/0 R2 McFadden= 45/0

متغیرهای وارد شده در معادله رگرسیونی در جدول ۱۳ نشان داده شده‌اند.

جدول ۱۳- عوامل‌های مؤثر بر رضایت دانش آموختگان شاغل از آموخته‌ها

ردیف	متغیر	ضریب	سطح معنی‌داری
۱	میزان سازگاری آموخته‌ها با انجام		
۲	وظایف شغلی	۲/۸۹۲	۰/۰۰۳
عرض از	نگرش دانش آموختگان نسبت به رشته	۲/۵۲۴	۰/۰۱۸
مبدأ	سطح اول	۳/۶۵۱	۰/۰۰۰
	سطح دوم	۴/۴۳۸	۰/۰۰۰

به منظور تعیین عامل‌های پیش‌بینی‌کننده و مؤثر بر رضایت دانش آموختگان شاغل از آموخته‌ها، با توجه به این‌که متغیر وابسته تحقیق به صورت ترتیبی است از رگرسیون ترتیبی استفاده شد تا بتوان وابستگی متغیر پاسخ‌رتبه‌های چند سطحی را به مجموعه‌ای از متغیرهای پیشگو، به صورت مدل بیان کرد. به منظور انجام رگرسیون ترتیبی، از میان متغیرهای مستقل تحقیق، متغیرهایی به عنوان متغیر پیش‌بین وارد تحلیل رگرسیون ترتیبی شدند که بر پایه ضریب همبستگی با متغیر وابسته رابطه معنی‌داری داشتند. بدین ترتیب که متغیرهای میزان سازگاری آموخته‌ها با انجام وظایف شغلی و نگرش دانش آموختگان نسبت به رشته ترویج و آموزش کشاورزی که همبستگی معنی‌داری با متغیر رضایت دانش آموختگان داشتند، وارد معادله شدند.

نتیجه‌ی بررسی مناسب بودن مدل رگرسیون انتخابی در جدول ۱۲ نشان می‌دهد که مدل برازش دارد. ضریب‌های تعیین‌سه‌گانه زیر جدول (Pseudo R²) نشان می‌دهند که احتمال تغییر متغیر وابسته از طریق متغیرهای پیش‌بین وجود دارد. شاخص Cox and Snell بیشینه‌ی محاسبه ضریب تعیین را کمتر از یک قرار می‌دهد. McFadden نیز بیشتر برای مدل‌های Full estimate و intercept only استفاده می‌شود. در این جا شاخص Nagelkerke که تعدیل شده شاخص اول است، به عنوان ضریب تعیین رگرسیون رتبه

بحث و نتیجه گیری

یکی از مهم ترین اقدام ها برای بررسی کارایی و کیفیت رشته ها و برنامه های آموزشی، ارزیابی پیوسته و دوره ای آنان از سویگان و جنبه های مختلف، توسط کاربران و دانش آموختگان می باشد، به ویژه اگر این بررسی و ارزیابی از نظر آن دسته از دانش آموختگانی صورت گیرد که در زمینه تخصصی و محیط واقعی مرتبط با رشته تحصیلی خود فعالیت می کنند که بی شک نتیجه ی ملموس و کاربردی تری را ارائه خواهد کرد. ارزیابی نگرش دانش آموختگان نسبت به رشته ترویج و آموزش کشاورزی نشان داد که نگرش آنان نسبت به این رشته در حد خوب و مناسب است. از دیدگاه دانش آموختگان، درس های آموزش پیوسته، روش تحقیق و ترویج و آموزش کشاورزی به عنوان مهم ترین درس های اصلی رشته ترویج و آموزش کشاورزی هستند که در حیطه شغلی آنان بیشتر از دیگر درس ها استفاده شده است. در همین زمینه پاسخگویان درس های نرم افزارهای کاربردی ترویج، رهیافت های مشارکتی و واحدهای تخصصی کاربردی را برای قرار دادن در سرفصل رشته ترویج و آموزش کشاورزی پیشنهاد دادند. به نظر می رسد افزایش تعداد واحدهای تخصصی کشاورزی به سرفصل گرایش ترویج و آموزش کشاورزی، یکی از ضرورتها و اولویت های مهم بازنگری در این گرایش می باشد که متاسفانه به صورت جدی اعمال نشده است. مهارت های کسب شده مدیریتی و ارتباطی دانشجویان این رشته بدون داشتن تخصص یا مهارت کافی در زمینه کشاورزی، کافی نیست و در این زمینه نیاز است تا واحدهای تخصصی مرتبط با کشاورزی به سرفصل این رشته اضافه گردد و توجه بیشتر به واحدهای عملی صورت گیرد. نتایج آمار تحلیلی نشان داد بین نگرش دانش آموختگان نسبت به رشته ترویج و آموزش کشاورزی و میزان رضایت از آموخته ها رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. به طوری که دانش آموختگانی که رضایت بیشتری

از آموخته های کسب شده داشتند، نگرش شان نسبت به این رشته مثبت تر است. هم چنین میزان هم سویی و سازگاری آموخته ها با انجام وظایف شغلی از دیگر متغیرهایی می باشد که دارای رابطه مثبت و معناداری با رضایت دانش آموختگان از آموخته های کسب شده وجود دارد. به عبارتی دانش آموختگانی که آموخته هایشان برابر با انجام وظیفه شغلی آنان باشد رضایت بیشتری از رشته دارند. نتیجه آزمون رگرسیون ترتیبی نشان داد که متغیرهای هم سویی و سازگاری آموخته ها با انجام وظایف شغلی و نگرش دانش آموختگان نسبت به رشته ترویج و آموزش کشاورزی ۶۴ درصد از میزان رضایت دانش آموختگان از آموخته های کسب شده را تبیین کردند. بر پایه دست آوردهای این تحقیق پیشنهاد می شود:

- بر مهارت های ارتباطی، مدیریت، برنامه ریزی و ارزشیابی، پاسخگویان در فعالیتهای ترویجی، تاکید شود.

- رضایت دانشجویان در حین تحصیل با تشریح جایگاه و اهمیت رشته در فعالیتهای کشاورزی و روستایی ارتقا داده شود.

- به درس هایی که قابلیت فعالیت در این حوزه را بهبود می بخشند، از جمله درس های آموزش پیوسته و دوره ای، اصول ترویج، آموزش کشاورزی و برنامه ریزی آموزشی، بیشتر توجه شود، که باید به طور کامل و مناسب توسط مدرسان تدریس شوند.

- بازنگری پیوسته و دوره ای در سرفصل ها و درس ها به لحاظ آشنایی دانشجویان با علوم و فناوری ها و مهارت های جدید مورد نیاز در درس های تخصصی کشاورزی، واحدهای عملی، کارورزی و کارآموزی انجام شود.

- علوم جدید رایانه ای کاربردی در برنامه درسی گنجانده شود و به یادگیری فناوری ها و مهارت های مشارکتی اولویت داده شود.

منبع‌ها

- اکبری، ر.، موحدی، ر. و کوچکیان، ح. (۱۳۸۸). بررسی نگرش دانشجویان کشاورزی نسبت به اشتغال در بخش کشاورزی. مجله پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی، ۲(۴): ۹۱-۱۰۲.
- پزشکی راد، غ.، محتشم، ح. و فعلی، س. (۱۳۸۶). ارزیابی کیفیت رشته ترویج و آموزش کشاورزی از دیدگاه دانش‌آموختگان دانشگاه تربیت مدرس. مجله علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران، ۳(۱): ۱۳۱-۱۴۰.
- پورحقیقی پور، س. م. و خادمی، س. (۱۳۸۴). بررسی نگرش دانش‌آموختگان رشته مدیریت و برنامه ریزی آموزشی دانشگاه شیراز نسبت به اهمیت و فایده برنامه درسی دوره. مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، ۲۲(۴): ۱۳۱-۱۴۳.
- زمانی پور، ا. (۱۳۸۶). آموزش کشاورزی در ایران آغازی اشتباه و انجام بی‌سرانجام. مجله علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران، ۳(۱): ۱۷۳-۱۵۹.
- زمانی، غ. (۱۳۸۰). برآورد نیروی متخصص مورد نیاز و آسیب‌شناسی اشتغال دانش‌آموختگان بخش کشاورزی کشور. گزارش طرح پژوهشی نیازسنجی نیروی انسانی متخصص، تهران: موسسه پژوهش و برنامه ریزی عالی.
- شریف زاده، ا. (۱۳۹۰). شناسایی مولفه‌ها و نشانگرهای ارزیابی کیفیت در آموزش عالی کشاورزی، پنجمین همایش "ارزیابی کیفیت در نظام دانشگاهی"، دانشگاه تهران - پردیس دانشکده فنی - اردیبهشت ۱۳۹۰.
- صالحی، س. و برادران، م. (۱۳۸۵). راهکارهای بکارگیری کارآفرینی در آموزش کشاورزی. مجله جهاد، ۲۷۴: ۲۱۱-۱۸۴.
- صبحی، ف. (۱۳۸۰). بررسی و تحلیل علل بیکاری دانش‌آموختگان آموزش عالی، مجموعه مقاله‌های سمینار ارایه‌ی نتایج طرح نیازسنجی نیروی انسانی متخصص، تهران: مؤسسه‌ی پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی، ۲۱ و ۲۲ خرداد.
- ملا محمدی، ا. (۱۳۷۹). ارزیابی کیفیت برنامه درسی رشته برنامه‌ریزی آموزشی در مقطع کارشناسی ارشد، پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تهران، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی.
- ملک محمدی، ا. (۱۳۸۸). ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی. جلد اول، مرکز نشر دانشگاهی.
- نوراله نوری وندی، ا. و برادران، م. (۱۳۸۷). نشانگرهای مطلوب ارکان ارزیابی درونی نظام آموزش عالی از دیدگاه دانش‌جویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه کشاورزی رامین. مجله ترویج و اقتصاد کشاورزی، ۱(۴): ۵۵-۶۹.
- Delaney, A. M. (2004). Ideas to enhance higher education's impact on graduates' lives: Alumni recommendations. *Tertiary Education and Management*, 10 (1): 89-105.
- Dill, D. (2003). Allowing the market to rule: The case of the USA. *Higher Education Quarterly*, 57 (2): 15-21
- Katajavuori, N., Lindblom, Y., Lanne, S. & Hirvonen, J. (2006). The significance of practical training in linking theoretical studies with practice. *The International Journal of Higher Education and Educational Planning*, 51(3): 439-464.
- Lee, L., Wong, P.K., Foo, M.D. & Leung, A. (2011). Entrepreneurial intentions: The influence of organizational and individual factors, *Journal of Business Venturing*, 26(1): 124-136.
- Lin, J. (2006). Employment and China's private universities: Key concerns. *International Higher Education Newsletter*, 42(1): 1-28.
- Mertens, L. (2004). Training, productivity and labor competencies in organizations: Concepts, methodologies and experiences. Montevideo: Centerior.
- Swanson, B.E, Barrick, R.K. & Samy, M.M. (2007). Transforming higher agricultural education in Egypt: Strategy, approach and results. *Proceedings of the 23th Annual Conference of AIAEE*, Polson, Montana.

Factors Affecting the Satisfaction of Agricultural Extension and Education Graduates Employed in Agricultural Sector in Northern Provinces from their Learned Field of Study

A. Ahmadpour

Assistant Professor, Department of Agricultural Extension and Education, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran.

Abstract

The aim of this study was to identify factors influencing the satisfaction of graduates employed in the agricultural sector. The research is a cause-correlational. Statistical population consisted of all alumni of agricultural extension and education working related to their field in agricultural sector in the Northern provinces (Mazandaran, Golestan and Gilan). Due to the limited size of the population, the census was done (N=51). The research tool was a questionnaire, the validity of which was approved by agricultural extension experts and faculty of agricultural extension and education in Islamic Azad University of Sari and its reliability was estimated to be =0.89. Data analysis in two descriptive and analytical statistics was done by applying SPSSWin21. The research showed that 56.9 percent of the graduates, were assessed the alignment and compatibility of their learned with their job duty as good. Graduates obtained capabilities in the areas of communication, management, evaluation, planning, research and teaching at the intermediate level. Graduates had a good and positive attitude toward their field of study. The satisfaction of the majority of graduates (74.5%) from the knowledge obtained was at the intermediate and good level. Based on the opinion of graduates, employed in operational level of agricultural activities, the importance and priority of the main courses to electives was emphasized. There was a significant and positive relationship among alignment and compatibility of learned (with their job duties) and graduates' attitude (toward agricultural extension and education fields) with graduates' satisfaction. The ordinal regression showed that alignment and compatibility of learned and attitude can estimate 64 percent of the possibility of changing the dependent variable.

Index Terms: Qualitative evaluation, agricultural extension and education, educational satisfaction, employed graduates

Corresponding author: A.Ahmadpour

Email: ahmadpour_amir@yahoo.com

Received: 08/03/2016 ; **Accepted:** 07/11/2016